

Posudek na bakalářskou práci

Název: Náboženské a duchovní identity křesťanů v posturální komunitě: případ Sklepná

Autorka: Eva Kosinová

Fakulta humanitních studií UK, Praha 2012, 117 s.

Předložená bakalářská práce navazuje na sérii prací, které vznikly v rámci Terénní antropologické praxe v obci Sklepná (dříve Pálenice). Autorka se zaměřila na problematiku náboženství, respektive na chápání a praktikování víry v dané obci. Své úvahy zaštitila konceptem náboženské/duchovní identity, který jí velice hezky pomohl vyložit povahu a význam víry pro obyvatele vybrané jihoslovenské vesnice. Jak již vyplývá z povahy kurzu, který otevřel Evě Kosinové terén, data pro vlastní analýzy získala autorka dominantně terénním výzkumem: zúčastněným pozorováním a polostrukturovanými rozhovory.

Dříve než ovšem Eva Kosinová přistoupila k analýze vlastních dat, vytvořila teoretický rámec svých úvah. Opřela ho o relevantní literaturu a představila vyváženou a sofistikovanou úvahu na dané téma. Náboženství, resp. přístup k víře dnešního člověka propojila s konceptem globalizace jako specifického přístupu jedince ke světu a vlastní existenci, odtud promýšlela identitu jako takovou a zejména identitu náboženskou/duchovní. V návaznosti na praktikování víry představila i rámce, které zvažují náboženské chování aktérů a normy v rámci společenství. V rámci teoretického uvedení pak jako první z našich studentů otevírá koncept posturální komunity.

Vlastní data představila Eva Kosinová jednak v metodologii, jednak v prezentaci a analýze. Z hlediska metodologické části je třeba ocenit reflexivnost autorky. Je zřejmé, že téma a práce na něm pro autorku nebylo pouhým „školním“ úkolem, ale stalo se důležitou zkušeností, která ovlivnila ji samou. Je vlastně moc sympatické, že v tomto směru lze vycítit úctu, pokoru a závazek vůči lidem ze Sklepné, ke které dospěla.

Prezentace a analýza dat je rozdělena do dvou stěžejních výkladových kapitol. První se věnuje náboženskému životu obecně s cílem formulovat podobu náboženských /duchovních identit, druhá svátku Božího Těla. Obě kapitoly propojují postavy klíčových aktérů – klíčových pro výklad, a z větší části i klíčových pro náboženský život v obci. Autorka sleduje jejich postoje a poté se zaměřuje i na jejich reálná angažmá.

Náboženský život autorka popisuje tedy na základě chápání víry ze strany vybraných aktérů a na základě kolektivně sdílených praktik a postavení aktérů v nich. Na tomto základě zvažuje jejich náboženské/duchovní identity. Ty nechápe odděleně od dalších kolektivních identit, respektive upozorňuje na to, že náboženská/duchovní identita může být v dialogu či přesněji může reagovat na jiné vrstvy identity (kolektivní identity) člověka. Takto vlastně Eva Kosinová ukazuje, že náboženská/duchovní identita je ve Sklepné propojena s identitou lokální, etnickou či transnacionální.

Rituál je v práci Evy Kosinové druhým klíčovým tématem. Tvoří nejen pendant k vnitřně prožívané víře aktérů, ale tuto rovinu dále rozvíjí. Autorka se rituálu věnuje na dvou místech. Analyzuje ve své podstatě jeho dvě roviny: jednu, která má právě blíž k osobní modlitbě – rozmluvě s Bohem. Vlastně až při čtení celé práce mi došlo, jak moc se sociokulturní antropologové věnují manifestovaným praktikám – rituálu, zatím co téma osobní modlitby (ve smyslu kulturní formy) se jeví méně popisovanou a analyzovanou. To jistě souvisí s její intimitou a s absencí či minimalizací rituálních gest. Druhou rovinou rituálu, která je analyzována, se pak nutně týká právě a naopak manifestací a sdílení v rámci lokální společnosti. Autorce se daří odhalit druhou stranu mince, a to, že ačkoliv pozice ve víře

sledovaných aktérů jsou různé, jejich identity se pojí s jinými prioritami a obsahy a jsou ukotveny v odlišných pojetích a východiscích, dokážou se tito lidé v rámci posturální komunity spolupodílet na společné manifestaci víry, společném sdílení a budovat vazbu k lokalitě.

Závěr práce pak přináší shrnutí poznatků a formulování z něho vyplývajících thezí. Zde autorka prokazuje, že dokáže vést dialog s literaturou. Cenné je její uvažování o postavení víry v posturální komunitě. Ukazuje nejen, že jsou zde různé identity, které dokážou koexistovat vedle sebe právě díky postruralitě. Ale také vede čtenáře k pochopení toho, že v posturální komunitě se etablují nové identity nikoliv na základě přerušení kontinuity v rámci lokální společnosti, ale na základě porušení či intervence do kontinuity individua, který v lokální společnosti žije. Tento závěr pokládám za velice objevný a klíčový pro uvažování o kultuře současné střeoevropské vesnice.

Předkládaná práce se věnuje problematice identit. Jak již bylo i výše naznačeno, dané téma se stalo i pro samotnou autorku zkušeností, která se promítá do její osobní identity. Zároveň se do práce vepsaly i její předchozí zkušenosti (socializace). V tomto směru je práce obohacena o ilustrační fotografie, které korespondují s textem a blíže zprostředkovávají obraz popisované reality.

Eva Kosinová napsala krásnou bakalářskou práci. Děkuji ji za další kamínek do mozaiky o Sklepné a navrhuji známku výborně.

V Praze 14.10. 2012

PhDr. Dana Bittnerová CSc.